

strijdigheid, al is 't dan ook alleen maar voor ons denken!"

Ik meen, neen! Maar we moeten goed zien, dat onze wil nooit Souvereine wil is — maar schepselenwil, zelfs door eigen schuld verdorven schepselenwil — verantwoordelijk zeker, maar vrij niet, gebonden door den Schepperswil Gods. Die alleen soeverein is.<sup>1)</sup>

En evenmin als de wetenschap, dat God in het dagelijksch leven mij van oogenblik tot oogenblik de kracht moet geven, om mijn werk te doen, mijn verantwoordelijkheid opheft, evenmin heft de wetenschap, dat God Zijn eeuwige Verkiezing uitwerkt, dus alleen zaligt, die in Christus verkoren zijn, onze verantwoordelijkheid op.

Onze wil is volledig verantwoordelijk, juist krachtens Gods wil, krachtens Gods Raad, waarin ook onze schepselenwil als verantwoordelijke wil is opgenomen. „Werkt uws zelfs zaligheid met vreeze en beven, want het is God, Die in u werkt, beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen."

Zóó moeten wij het zien — zóó kunnen wij het alleen zien door het geloof, in volkomen geloofs-onderwerping aan Gods Woord. En als wij dan verder zouden willen gaan, en de grenzen overschrijden, die God Zelf aan ons denken gesteld heeft, dan roept de Apostel Paulus ons toe (Rom. 9:19-21): „Gij zult dan tot mij zeggen: „Wat klaagt Hij dan nog, want wie heeft Zijn wil wederstaan? Maar toch, o mensch, wie zijt gij, die tegen God antwoordt? Zal ook het maaksel zeggen tot dengene, die het gemaakt heeft: „Waarom hebt gij mij alzoo gemaakt?" Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem, om uit denzelfden klomp te maken het ene vat ter eere, en het andere ter onoere?"

Groningen.

A. SCHOLTENS.

<sup>1)</sup> Zie ook de artikelen van den heer A. Janse in Pro-Ecclesia, 4e Jaargang, No. 9-13.

## UIT DE SCHRIFT

### De wederkomst van den Priester naar de ordening van Melchizedek.

En gelijk het den menschen gezet is eenmaal te sterven, en daarna het oordeel, alsoo ook Christus, eenmaal geëerd zijnde om veler zonden weg te nemen, zal ten andere maal zonder zonde gezien worden van degenen, die Hem verwachten tot zaligheid. Hebr. 9:27-28.

De schrijver van den Hebreërbrief heeft eerst uiteengezet de geheel eenige betekenis van het offer van Christus, den priester naar de ordening van Melchizedek. Door Zijn offer heeft Hij allereerst de verlossing aangebracht. Een verlossing, hierin bestaande, dat Hij de zonde heeft verzoend, heeft weggenomen, en alzoo de waarachtige gemeenschap met God tot stand gebracht heeft. Want de zonde is immers de groote vermindering om tot God te gaan. Vanwege de zonde staat overal verboden toegang op den weg tot Gods tempelstad. En deze verlossing heeft aan het Oude Verbond ontbroken, hoewel in het vooruitzicht gesteld, 7:19. Deze verlossing kon het Oude Verbond ook niet schenken vanwege zijn priester, den priester naar de ordening van Aäron. En de wet, hebbende een schaduw der toekomstige goederen, niet het beeld zelf der zaken, kan met dezelfde offeranden, die zij alle jaar geduriglijk offeren, nimmermeer heiligen degenen, die daar toegaan, 10:1.

En omdat Christus door Zijn offer de verlossing heeft aangebracht, heeft Hij ook de volmaking gebracht. De volmaking, waarnaar elk heilbegeerig hart gehunkerd heeft. Immers het Oude Verbond kende wel een naderen tot God — het aardse heiligdom — maar een naderen-op-een-afstand, omdat de zonde nog niet verzoend was. Deze volmaking kon de priester naar Aärons ordening niet brengen. Zoover reikte de reinigende kracht van het bloed des Ouden Testaments niet. Maar Christus heeft door Zijn bloed de volmaking gebracht. Hij heeft den afstand vanwege de zonde overwonnen. Het naderen tot God tot zijn volle glorie gebracht. Wal in het Oude Verbond nog in knop zat, heeft Hij tot volle ontplooiing gebracht. De gemeenschap met God. Het naderen tot het hemelsch heiligdom. Het wegvallen van allen verboden toegang tot Gods tempelstad. Zoo heeft Hij Zich geofferd voor Zijn volk en alzoo de verlossing en de volmaking aangebracht.

Maar, zoo betoogt de schrijver nu verder, Zijn offer kon ook maar één keer geschieden. Deze priester naar de ordening van Melchizedek stond, omdat Hij ook waarachtig mensch is, onder de wet van het één keer. Hij kon maar één keer Zijn bloed geven. Want het is den menschen gezet éénmaal te sterven en daarna het oordeel. Dat is voor den mensch weggelegd. Eenmaal gezien te worden in zijne werken, en daarna in de vrucht zijner werken. Op dezen regel is geen uitzondering. En aan dezen algemeenen regel is ook deze priester onderworpen. Hij kon Zichzelf maar

één keer offeren. Door Zich te offeren voor Zijn volk gaf Hij Zijn bloed, en gaf Hij Zich dus over in den dood. En daarmee was ook Zijn lot beslist. Daar kon geen herhaling op volgen. Nu moet ook Zijn oordeel, Zijn crisis gezien worden, namelijk de dag, waarop de vrucht van Zijn offer wordt vastgelegd en aan Zijn volk ten goede komt. Hij is één keer gezien met zonde, (tot zonde gemaakt), geroepen om door Zijn offer de volmaking te brengen. En Hij heeft Zijn bloed gestort en het hemelsch heiligdom ingedragen. Zoo is Hij gezien als priester, indragende Zijn bloed in het hemelsch heiligdom, 9:24. Nu moet Hij, wijl onderworpen aan de wet van het één keer, straks gezien worden zonder zonde. Dus als die priester, die allen afstand vanwege de zonde heeft weggenomen, en nu Zijn volk doet naderen en doet wonen in Gods huis. Als die priester, die alle dingen tot hun volmaking geleid heeft, en voor Gods tempelstad alle bordjes van verboden toegang heeft weggenomen, zoodat Gods volk nu ook mag naderen, en mag ingaan tot Gods poorten, met lofzang in Zijn heilig hof.

Zoo is deze gezegende priester opgevaren om allen afstand weg te nemen, die er gekomen was vanwege de zonde. Zóó groot is de reinigende kracht van Zijn bloed. En Zijn wederkomen betekent nu, dat het groote priesterlijke werk ten einde is, en dat alle poorten openliggen, en dat ook wij mogen komen en mogen ingaan tot Gods schoone tempelstad. Zoo ontsluit deze priester voor onze schreden „de poorten der gerechtigheid". Door deze zullen wij binnen treden en loven 's Heeren majesteit.

Het wordt dus nu een wachten op dezen gezegenden priester, Die de volmaking heeft gebracht, de teleïosis van het werk der verzoening door de kracht des onvergankelijken levens, 7:16.

Kom, Heere Jezus, ja kom.

H.

v. d. B.

## KERKELUK LEVEN

### DE PLURIFORMITEIT EN ONZE SYNODES. (V.)

Onze bespreking vervolgende, merken we op, dat prof. Dijk in alinea 19 verzekert, dat de synode van Leeuwarden wel besloten heeft, een commissie te benoemen, om de pluriformiteitskwestie nader onder de oogen te zien, maar — zoo zegt coll. Dijk, — dat betekende niet, dat de synode ten opzichte van dit punt in het onzekere verkeerde.

Dit laatste geloof ik gaarne, wanneer het gaat over het punt-in-kwestie, n.l. dr. Buizer's opvatting aangaande de belijdenis. Maar ik kan het niet gelooven, wanneer „dit punt" zou beteekenen: de pluriformiteitskwestie als zoodanig. Want uit de publieke geschriften van meer dan één synodelid kan men zonneklaar aantoonen, dat zij in betrekking tot de kernvragen der pluriformiteitsleer van elkander nog al op betekenisvolle wijze verschillen. Misschien komt de tijd, dat ik dit breder zal aantoonen. Maar ieder kan het reeds thans constateeren, als hij de onderscheiden auteurs maar naleest. De kwestie is zóó ingewikkeld, dat men voor haar solutie niets beginnen kan met het feit, dat onze Leeuwarder synode besloten heeft met andere „kerken" in contact te treden, ten einde zoo mogelijk gezamenlijk overleg te plegen aangaande nadere bezinning over het leerstuk der kerk. Men kan vóór zulk een nader overleg stemmen, omdat men een of andere pluriformiteitsopvatting is toegedaan. Men moet er voor voelen, als men de meest bekende pluriformiteitstheorieën van tijdgenooten bestrijdt. Want het zoeken van zulk nader overleg wordt juist ten sterkste aangedreven door de overtuiging, dat God de Heere ons verbiedt, vrede te hebben met de pluraliteit van instituten, die op eenzelfde confessionneelen grondslag staan, doch voorts geen verband met elkander aangaan, om maar niet te zeggen: elkaar bijten en vereten uit kracht van kerkverscheidend dogmatisme, of van een kerkistisch drijven, dat ten koste van alles waar en vals in één eenmaal gevestigd instituut aan elkaar blijft verbinden (vgl. alinea 19-23, en 32-34).

Het feit, dat de synode van Middelburg contact gezocht heeft met de Geref. Gemeenten (Kersten e.a.), de Chr. Geref. Kerk etc., zegt mij niets; ik heb daar ook zelf later op aangedrongen. Is het niet sprekend, dat daarnaast ook met de Confessioneele Vereeniging (in de Herv. Kerk) en met den Geref. Bond (in datzelfde instituut) contact gezocht is? Een vereeniging, een bond, zijn geen kerk. Dat niet met de Herv. Kerk, doch met tenslotte particuliere organisaties binnen in haar, aanraking gezocht is, bewijst ten overvloede, dat kerk en niet-kerk naast elkander stonden op het synodale lijstje van hen, met wie te spreken zou zijn over de toekomstige wijze van institueering der kerk in diër voege, dat wie bij elkaar hoóren, ook met elkander samenleven in één kerkverband.

Als deze goddelijke eisch zoo zwaar niet woog, zou ik persoonlijk zeggen: laat maar rusten, dat contact. Want, wat de Chr. Geref. Kerk (met de sterke meeningsverschillen, die daar zijn) en de „Geref. Gemeenten" betreft, ieder, ginds zoowel als hier, zal zich overtuigd houden, dat, indien in 1940 het tot kerkelijk saamleven zou komen, we minstens tot 1960 groot

verdriet zouden hebben, vanwege de zwaarigheid van 'tsaamleven bij zóó groote verschillen. Verdriet, zóó als we ook heel scherp gesmaakt en geproefd hebben na 1892, en het soms nóg ondervinden, als men bescheuwingen — b.v. inzake 't verbond — die in de oude A-groep rondweg zijn verdedigd, als ongereformeerd hoort afwijzen. Maar dat verdriet moet men voor de goede zaak overhebben: er is een groot loon verbonden aan de gehoorzaamheid; ook dat loon hebben we na '92 ontvangen, en bij alle moeiten in het kerkelijk leven ook van vandaag ontvangen en zien we het nóg, — als we gelooven. En wat voorts den Geref. Bond betreft (ook lang niet éénstemmig, al is er in de laatste jaren een merkwaardige opleving en veelzins prachtige bezinning), en de Confessioneele Vereeniging, met haar droevig, hoewel ténend, barthianisme, met name tegenover laatstgenoemde zou ik, indien ik aan de pluriformiteitstheorie van bepaalde broeders geloof hechtte, uiterst gereserveerd willen zijn, omdat ik meen, dat deze Vereeniging in de laatste jaren een zeer wonderlijke schants gereden heeft, geslopen naar barthiaansch model.

Maar juist waar ik heb te bukken voor het goddelijk gebod der éénheid van instituut, moet ik ook met hen contact willen bepleiten, omdat ik tenslotte aan hun beginselverklaringen gebonden ben, en ze, bij eventuele nadere ontmoeting, ook daaraan houden kan.

Maar een en ander bewijst dan ook niets voor de pluriformiteit, als ware deze synodaal geijkt. Juist het noodgedwongen zoeken van ontmoeting niet met de „vaderlandsche kerk", doch met een vereeniging en een bond van hervormde personen, bewijst, dat in onze kerken óók leeft de drang tot erkenning van onze roeping, om al maar door te blijven jagen naar nieuwe, zuiverder-afbakende kerk-instituering, als 't kan, in samenwerking met bestaande, officieel den kerknaam voerende instituten, en in elk geval óók met organisaties, die den kerknaam niet annexeren, al houden ze met de kerkkwestie zich intensief bezig.

Men moet niet te veel afleiden uit de onderscheiden handelingen of niet-meer-handelingen der achtereenvolgende synodes met betrekking tot deze materie. En vooral niet de vrije discussie tegenhouden, die steeds vooraf moet gaan aan kerkelijke beslissingen, zal het goed zijn.

K. S.

### VOOR SCHRIFTSTUDIE. (I.)

Er is aanleiding om onze blijdschapsbetuiging over wat op exegetisch terrein ons geboden wordt te herhalen. Want niet alleen heeft de reeks van wetenschappelijke commentaren van gereformeerde zijde nieuwe aanwinsten te boeken, doch ook voor het populaire materiaal is wederom gezorgd.

In de reeks Bottenburg (Amsterdam) verscheen van de hand van prof. Greijdanus een nieuw deel: over Lukas (hoofdstuk 1-12). Dit deel verscheen vrij spoedig na prof. Grosheide's commentaar op 2 Corinthe (1939).

Met deze forsche deelen zijn we heel blij. Ook als we denken aan de dogmatische belangstelling, die hier in beide commentaren prikkeling genoeg krijgt. Prof. Grosheide heeft zijn opvatting aangaande het „zelf-onderzoek" in zijn bespreking van Paulus' uitspraak uit 13:5 neergelegd. Op bl. 453 merkt hij op, dat „psyche" (het grieksche woord, zoo vaak door „ziel" weergegeven), „altijd moeilijk te vertalen is, omdat het een woord is, waaraan een voorstelling ten grondslag ligt, die wij zoo niet hebben. Wij mogen uitgaan van de betekenis leven" (in 12:15). En de opvatting, die prof. Grosheide geeft van „bekleed" en „naakt" in 2 Corinthe 5 heeft me wel zeer getroffen, door haar afwijken van wat onder ons den laatsten tijd vrijwel algemeen werd aangenomen. Natuurlijk is daarmee geen woord gezegd over de vraag welke opvatting juist is. Wel verdient prof. Grosheide's uitlegging bijzondere attentie, ook met het oog op de moeilijke anthropologische vragen, die onder ons gerezen zijn. Volgens hem is het in 2 Cor. 5:1 bedoelde „tenthuis" (huis dezes tabernakels) niet het lichaam, doch staat het op één lijn met het „aardsche bestaan" (de uitwendige mensch), het „uiterlijke levensbestaan op aarde". Men mag volgens prof. Grosheide (175) „niet vergeten, dat bij 'uitwendigen mensch' het 'uitwendig' niet een omhulling aanduidt, waarin de mensch zich bevindt"; want „het is de volle mensch", voorts over hij „uitwendig" is. Geheel in overeenstemming daarmee wil prof. Grosheide het „gebouw", dat we hebben in de hemelen niet zien opgevat als beeld voor het opstandingslichaam, doch als aanduiding van het „hemelsche bestaan". „Naakt" beteekent dan „zonder Christus", „bekleed": „met Christus".

Er is dus weer heel veel stof om na te denken. Wat vast scheen te staan voor velen (ik denk aan mijn classicaal examen, afgelegd tegelijk met dr. H. W. v. d. Vaart Smit, bij welk examen 2 Cor. 5 was opgegeven) is hier geheel en al prijsgegeven. De bewijsvoering voor onze anthropologische en eschatologische inzichten is er niet gemakkelijker op geworden. We zijn daar blij mee, want nadenken blijft een eerste plicht.

Ook prof. Greijdanus laat telkens weer zijn dogmatische belangstelling aan den dag komen. Wanneer (Luc. 1:41) bij de begroeting van Elisabeth, moeder van Johannes den Dooper, door Maria, het nog ongeboren kindeke „opspringt" van vreugde „ter begroeting van den in het vleesch gekomen, hoewel nog niet geboren, Zoon Gods" dan teekent prof. Greijdanus aan: „deze werking des Heiligen Geestes ging van het kind naar

Elizabe-  
zette zi-  
de volg-  
hoort, I  
op, en I  
Daarop  
leer den  
Heiligen  
Dei (d.  
vgl. de  
1905).  
deren zo  
en Luc.  
dat dez  
wel gees-  
baring  
des He  
in verba  
Maria's  
op John  
van het  
Maria's  
het woo-  
zeggen:  
„maar ve  
verbo M  
dergebo  
Tot ze  
kwestie,  
met de  
Volgen  
titel van

WAT

Men E  
maander  
aanleidin  
Tevens,  
de nood  
repte. H  
aan de  
voor her  
verdere  
oort tot  
werkelijk  
Dit hi  
der liefc  
ook wij

In een  
in hetze  
daartoe  
staat, ki  
ds Veen  
gedrukt  
positief

Een d  
dèze: w  
Volger  
gemeen  
erkent h  
te gaan,  
doet, ste  
ting, „ee  
en denke  
en bepre  
Indien  
aanstelle  
hebben v  
Maar  
het oude  
Zoolan  
haar blij  
heerlijke  
de kerk  
recht da  
is" meer

En vo  
zijn bege  
naar in  
ingrediën  
verder n  
meen na  
boven he  
een gem  
van Bab  
Een v  
anderer  
Zoolan  
tweeërle  
staan, in  
dringen.

Maar  
liever ni  
opvatting  
ook werl  
de belijde  
het over  
dat men  
stellen m  
de waari  
noch de  
successie  
decreten  
Omdat  
stemt, k  
consequ  
geharrew